

เทศน์เช้า วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะ เห็นใหม่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ เขาว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ เพราะเป็นสามัญสำนึก เป็นเรื่องของโลก ธรรมะเป็นธรรมชาติ เพราะเราเข้าใจเรื่องธรรมชาติ สมัยก่อนนะ โรคระบาด เราไม่เข้าใจว่าทำอะไร เวลาเราเข้าใจได้ โรคคอหิวน้ำ โรคนี้เราสามารถแก้ไขได้ เราสามารถหายา หาวัคซีนป้องกันได้ ถ้าเป็นธรรมชาติมันก็แก้ไขกันไปแบบนั้นแหละ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ

เราเกิดมาโดยสังขารธรรมะ เราเกิดมา เราทำคุณงามความดีมา ถ้าคุณงามความดี เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ดุศานาสิ มันมีความร่มเย็นเป็นสุขในสังคม แต่ในสังคม นี้ดูประเทศรอบข้างประเทศไทยสิ เขามีศาสนาพุทธเหมือนกัน แต่ศาสนาพุทธเหมือนกัน เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศอันสมควรนะ ถ้าเกิดในประเทศอันสมควร มันมีโอกาสจะได้ประพฤติปฏิบัติ

เราเกิดมาประสบความสำเร็จทางชีวิต ประสบความสำเร็จทางชีวิตหมายความว่า เราเกิดมาเรามีโอกาส สังคมร่มเย็นเป็นสุข สังคมช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน จะโดยข้อเท็จจริง โดยข้อเท็จจริงของคนที่จิตใจเป็นธรรม แต่โดยมารยาสาโดย โดยมารยาสาโดย เห็นใหม่ โดยมารยาสาโดยก็สร้างภาพกัน การสร้างภาพ สร้างภาพเพราะอะไร เพราะมันเป็นค่านิยมของสังคมไง เป็นค่านิยมของชาวพุทธใช้ไหม ชาวพุทธมีการเสียสละ มีเอื้ออาทรกัน มีใจเมตตาต่อกัน

ถ้ามีใจเมตตาต่อกัน ถ้าหัวใจเขาเป็นธรรมขึ้นมา เขาทำขึ้นมาด้วยความจริงใจของเขา เราสบตาเราก็รู้ได้นะว่าคนจริงใจกับเราไม่จริงใจกับเรา แต่โดยการสร้างภาพๆ เขาต้องการชื่อเสียง ต้องการศรัทธภาพของเขา เขาทำด้วยกิเลสตัณหาของเขา เขาทำเพื่อให้สังคมยอมรับเขา เห็นใหม่ สังคมก็มี เพราะถ้าจิตใจที่เป็นธรรมก็เป็นธรรมไง นี่ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติก็สังขาร

เราเกิดมานี้สมบัติของโลก เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นสมบัติของโลก นี่เรื่องโลกๆ ทั้งนั้นแหละ

เรื่องโลกๆ เพราะการสื่อสาร เห็นใหม่ คุณติ เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาบัญญัติไว้ บัญญัติเป็นภาษามคธ ภาษาบาลี ภาษาบาลีเพราะภาษามันตายแล้วไง มันตายแล้วมันไม่คลาดเคลื่อน นี่แล้วเวลาพระในสมัยพุทธกาลจะไปร้อยแก้วร้อยกรอง ไปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาตทั้งนั้นแหละ เขาบอกว่าศึกษาแล้วเข้าใจยาก ศึกษาแล้วเข้าใจยาก

ศึกษาแล้วเข้าใจยาก เข้าใจนี้มันตีความอย่างไร มันเข้าใจอย่างไร นั้นมันก็เป็นบารมี แต่ถ้าเป็นร้อยแก้วร้อยกรอง พยายามทำให้มันเป็นภาษานุ่มนวลอ่อนหวาน อ่อนหวานมันก็เข้ากับสังคมโลก เข้ากับกิเลส เข้ากับการมารยาสาโดยใจ ถ้ามารยาสาโดยใจ มันก็เรื่องของโลกใจใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อนุญาตทั้งนั้นเลย ให้ศึกษามาด้วยอำนาจวาสนาบารมีของคน ใครศึกษา มีอำนาจวาสนาบารมีขนาดไหน เขาจะได้ความรู้ของเขามากน้อยขนาดไหน

ภิกษุผู้เฒ่าบวชเมื่อแก่ เพราะข้าพเจ้าบวชเมื่อแก่ ข้าพเจ้าไม่มีเวลาศึกษา ข้าพเจ้าจะขอกรรมฐานแล้วเข้าไปเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กรรมฐาน เห็นใหม่ ให้กรรมฐาน

คุณติ เวลาหลวงปู่มันท่านให้พุทโธ ส่วนใหญ่ให้พุทโธ แต่เวลาหลวงปู่อ่อน หลวงปู่อ่อนให้ท่องเป็นคำยาวๆ เลย เพราะอะไร เพราะท่านพุทโธแล้วเอาไม่อยู่ไง นี่มันจิตนิสัยของคนนะ จิตนิสัยของคน พุทโธ ธัมโม สังโฆ มรณานุสติ คิดถึงความตายก็ได้ คิดถึงสิ่งใดๆ ก็ได้ เราบอกทำไมต้องพุทโธ ทำไมต้องพุทโธ พุทโธเพราะมันมีสามัญญ์สำนึก พุทโธ เราระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธนี่เราระลึกถึงศาสดาของเรา เราระลึกถึงศาสดาของเรา เราระลึกถึงพ่อแม่ของเรา เราอุ่งใจนะ ใครเวลาไปอยู่ที่ไหน คุณติ คนจะมีความสามารถขนาดไหน เวลาตกทุกข์ได้ยาก คิดถึงพ่อคิดถึงแม่ทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน เราคิดถึงศาสดาของเรา พุทโธ พุทธานุสติ จิตใจมันมีกัตถัญญกตเวที มันจะมีความมั่นคงของมัน นี่เราพุทโธๆ พุทโธเพื่ออะไรล่ะ? พุทโธเพื่อคำบริกรรมๆ น้ำนะ น้ำขุ่นขึ้นเป็นตะกอน มันวางไว้ ตะกอนมันก็นอนกันเป็นธรรมดา นี่ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ น้ำขุ่นขึ้นมาเดี๋ยวมันก็นอนกัน พอมีคลื่นลมมา ตะกอนมันก็ขึ้นไปอีก นี่ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น

ธรรมชาติมันแปรปรวน แต่เวลาเราพุทโธๆ คำบริกรรมๆ นี่ถ้าน้ำจะขุ่น มันต้องรอให้ตะกอนมันนอนกัน ทีนี้ถ้าขุ่น เราต้องการใช้ นี่เขาใช้สารส้มใช้ต่างๆ เพื่อกวนให้ตะกอนมันนอนกันให้ไวขึ้น

นี่เราพุทโธๆ มีการกระทำ มีสารส้ม มีต่างๆ การกระทำขึ้นมาทำขึ้นมาเพื่อใคร? ก็ทำขึ้นมาเพื่อหัวใจเรานี้แหละ คุณติ คนอยู่ริมน้ำ คนอยู่ปากแม่น้ำ น้ำขุ่นน้ำลงเขาเป็นธรรมชาติของเขา เขาชินชาของเขา ใ้อเวลาเรตื่นนะ เห็นน้ำขุ่นก็ตกใจ เห็นน้ำลง อู้อู! ลงหายไปไหน นี่เราไม่เคยรู้ เคยเห็น เราก็ตื่นเต้นของเรา เพราะอะไร เพราะเราเพิ่งเห็นใหม่ แต่คนที่เขาอยู่จนชินชาของเขา เขาก็ชินชาของเขา ธรรมชาติเป็นธรรมชาติ มันก็ชินชาไง เดียวก็สุข เดียวก็ทุกข์ นี่พระพุทธเจ้าก็สอนไว้แล้ว คนเราเกิดมาก็ต้องตาย

เวลาเกิดมาต้องตาย จะตายแล้วทำไมไม่หาสมบัติของตัวเองล่ะ ตายทำไมไม่หาที่พึ่งที่อาศัยล่ะ เกิดมาต้องตายต้องยอมจำนนใช้ใหม่ เกิดมาต้องตายก็ตายไปเป็นสวะลอยไปตามน้ำใช้ใหม่ แต่ถ้าเราทนกระแส เราทนกระแส เรามีคำบริกรรมพุทโธๆ นี่น้ำขุ่น น้ำลง ถ้ามันมีการกระทำขึ้นมา มันมีสติสัมปชัญญะ มันทำงาน มันเห็นของมัน ถ้าสงบ เรารู้ว่าสงบ ถ้ารู้ว่าสงบ มันตื่นเต้น นี่บอกว่างๆ ว่างๆ นั่นล่ะสมบัติสาธารณะ สมบัติของโลก

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ สังคมร่มเย็นเป็นสุข มันเกิดในประเทศอันสมควร เกิดเป็นพ่อแม่ พ่อแม่ก็เป็นชาวพุทธ ถ้าไปเกิดที่พ่อแม่เป็นลัทธิอื่น เขาก็พาลูกหลานเขาไปทางอื่นของเขา แต่ลูกหลานทางอื่น ถ้าเขามีอำนาจวาสนาของเขา เขาเทียบด้วยเหตุด้วยผลของเขา เขาจะหาข้อเท็จจริงของเขา เขาก็ต้องศึกษาของเขา ศึกษาของเขา เขาก็มีความเชื่อศรัทธาของเขา เขาก็หันหน้ามา เห็นใหม่ เกิดในประเทศอันสมควร เกิดในประเทศที่พ่อแม่เป็นชาวพุทธ แล้วเกิดในสังคมอันสมควร

ในสังคม คุณติ สังคมนะ เราเห็นพระเห็นเจ้า เห็นใหม่ โดยทั่วไปเราก็เห็นพระนะว่าพระต้องเป็นคนดี เราก็ไว้ใจพระนะ แล้วถ้าพระที่คือด้านขึ้นมาทำตามแต่กิเลสตัณหาความทะยานอยากของเขา นี่กล่าวคู่พุทธพจน์ เวลาเขากล่าวคู่พุทธพจน์ ภิกษุที่กล่าวคู่ เห็นผิดในธรรมวินัย ภิกษุนะ ตั้งบัญญัติขึ้นมาสวด ๓ หน ถ้าไม่ยอมวางทิฏฐิอันนั้น เป็นอาบัติสังฆาทิเสส กล่าวคู่พุทธพจน์ นั่นล่ะด้วยคนที่มีสามัญญสำนึก เขาก็มีความละเอียด แต่คนที่มิมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจนะ พอบวชมาแล้วได้สิทธิมา มันก็ทำไป แล้วเราก็เห็นสภาพแบบนั้น เราก็เรรวน ถ้าเรรวน แล้วมันจะเป็นจริงไม่เป็นจริง เราก็หัวน้ไปหมดเลย นั่นสมบัติข้างนอก

สมบัติที่ธรรมะเป็นธรรมชาติ มันดีก็ได้ ร้ายก็ได้ สมบัติที่ธรรมะเป็นธรรมชาติ เห็นไหม คุณ
สิ เวลาเมฆฝนตกมาพอประมาณ เราก็ทำกิจกรรม ถ้ามันมากเกินไปมันก็ท่วม ถ้ามันแล้งเกินไป
เราก็ทำสิ่งใดไม่ได้ นี่ธรรมชาติเป็นอย่างนั้น เราควบคุมอะไรไม่ได้ นี่ธรรมะโดยทั่วไป ทีนี้ถ้าเรา
ศึกษา ศึกษาของเรา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมา คุณสิ พืชพันธุ์
ธัญญาหารก็ต้องมีแหล่งน้ำเป็นธรรมดา ต้องมีอากาศ ต้องสมดุลของมัน มันก็จะเกิดเป็นผลของ
มันขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งต่างๆ มันเป็นอย่างนั้น แล้วชีวิตเราก็เป็นอย่างนั้น คุณสิ คนที่เขาเล่นกีฬา
ลงไปเล่นกีฬา เรานั่งดูอยู่ เรารู้ว่าเขาเล่นกีฬากพร่องตรงไหน แต่ถ้าคนเล่นกีฬา เขาก็บอกเขาทำ
ความสามารถของเขา ทำความสามารถของเขาอยู่แล้ว นี่ก็ศึกษาธรรมๆ ศึกษาธรรมแบบคนดูใจ
คนดูเราก็ดูของเราไป เราก็ว่าของเราไป ธรรมะเป็นความว่าง ธรรมะเป็นธรรมชาติ ว่างไป แล้ว
ธรรมชาติ ทำไมเราทุกข์เรายากอย่างนี้ละ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ ความทุกข์จะไม่เกิดกับเราเลย มี
แต่ความสุขกับเราตลอดเวลาสิ

ถ้าเราศึกษาแล้ว เราจะประพฤติปฏิบัติแล้ว เราเป็นคนที่มีอำนาจวาสนา อำนาจวาสนา นี้ถ้า
มันจะเป็นจริงขึ้นมา มันต้องเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งที่เป็นอำนาจวาสนา เราก็เกิดขึ้นมา เราก็อยู่กับ
มันอยู่นี่ มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ อย่างนี้ ชีวิตก็ต้องเป็นแบบนี้ ถ้าเราจะเอาจริงของเราละ เห็นไหม เป็น
ปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิจุโก มันเป็นธรรมชาติส่วนบุคคล ธรรมะของใจดวงนี้ ถ้าใจดวงนี้มีคำบริกรรม
พอบริกรรมมันก็เกียจคร้าน บริกรรมมันก็เครียด มันก็ตั้งเครียด มันก็มีความกดดันในใจ กดดันใน
ใจเพราะอะไรละ เพราะกิเลสปล่อยมาตามสบาย มันก็อยู่สุขสบายของมัน แต่พอเรามีสติปัญญา
ขึ้นมา จะควบคุมมัน มันก็ต่อต้านแล้ว พอมันต่อต้านขึ้นมาจะ ทำไมมันเป็นอย่างนั้นละ เวลาว่า
เวลาควายมันตื่นคน มันขวิดนะ มันต่อสู้ มันตกใจ มันมีกำลังมหาศาลเลย

นี่กิเลสก็เหมือนกัน เวลาจูงไปไหน คนเขาเลี้ยงวัวของเขา เขาไล่ต้อนวัวของเขาไป เราก็
เห็นเขาทำของเขา เราก็อยากทำบ้าง นี่เห็นครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติขึ้นมาทีนี้ว่ามันจะเป็นจริง
กับเรา พอเราทำขึ้นมา เรากำหนดพุทโธ เราก็ต้องทำได้ จูงโคจูงควายใครจะจูงไม่ได้ เราก็ต้องจูง
ได้นะ พุทโธๆ เขาทำได้ เราก็ต้องทำได้ แล้วมันได้ไหม มันได้ไหมละ มันก็ไม่ได้เพราะมัน
ต่อต้าน

เพราะที่ครูบาอาจารย์ท่านไล่ต้อนเป็นฝูงๆ ท่านฝึกของท่านมา นี่วัวควายที่ท่านฝึกของท่านมา ท่านจะต้อนไปไหนก็ได้ ท่านจะพาไปกินหญ้า กินน้ำที่ไหนท่านก็ต้อนของท่านไปได้ ให้อ้วควายของเรา เราไม่เคยฝึกเคยหัดมันเลย เวลาพูดๆ ใครทำได้เราก็ต่างได้ พอทำขึ้นมาแล้วมันจริงไหมล่ะ? มันก็ไม่มีความจริงขึ้นมา พอไม่มีความจริงขึ้นมา มันก็เดือดร้อน พอมันเดือดร้อนขึ้นมา นี่มันเป็นธรรมชาติไหมล่ะ? มันไม่เป็นธรรมชาติแล้วละ เพราะอะไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา เราจะไม่คำริถึงเจ้าอีกแล้ว” นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเข้ยมารนะ แต่เราไม่เคยเห็นหน้ามัน มันจึงเราไป มันอยู่เบื้องหลัง มันบังคับชีวิตเราไปตลอดเวลา แล้วทุกคนก็บอกศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ เดียวมารมันจะวิ่งมานะ ขึ้นคอกให้ตัดเลย มันไม่มีในโลกนี้หรือ ในโลกนี้ สิ่งมีชีวิต เขารักชีวิตทั้งนั้นแหละ แล้วมาร มารมันก็มีชีวิตไป มีชีวิตเพราะอะไร

เพราะมันเป็นจิตของเราไป นี่สันตติชชาตุรู้ ธรรมชาติที่รู้ มันรู้ของมันตามธรรมชาติของมัน นี่ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติที่รู้ รู้ด้วยอะไร? รู้โดยอวิชาใจ รู้โดยความไม่รู้ใจ ไม่รู้คืออะไร นี่ธรรมชาติที่รู้ มันไม่รู้ได้อย่างไร มันไม่รู้เหตุรู้ผล มันรู้แต่ตามอารมณ์ของมันไป มันรู้แต่ตามค้นหาความทะยานอยากไป แล้วมันรู้ตามค้นหาความทะยานอยากไป มันก็ไป ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่นี้คาบสองคม

ศึกษารธรรมะก็ธรรมชาติ กิเลสมันอ้างธรรมะ มันก็หน้าฉากหลังฉาก หน้าฉากก็เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลังจากก็คอดอกใจ หน้าฉากก็ยิ้มแย้มแจ่มใส ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะนี้มีคุณธรรม นี่หน้าฉากหลังจากคอดอก หลังจากไปไม่เป็น แต่เราศึกษารธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมวินัย ธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดาของเรา ไม่ใช่เรา แต่เวลาเรากำหนดพูดๆ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

นี่เวลามันเป็น มันเป็นเราขึ้นมา พุทธะจนพุทธะไม่ได้ ทีแรกเราก็คือเป็นสัญญาไปก่อน พุทธะๆ เป็นคำบริกรรมไปก่อน พุทธะๆ พุทธะจนพุทธะละเอียดเข้ามา จนตัวมันเป็นเอง มันทิ้งแล้วละ นี่มันทิ้ง พอมันทิ้งขึ้นมา สิ่งที่เราพูดๆ เป็นคำบริกรรม แต่เวลามันเป็นขึ้นมา มันเป็นที่ตัวเรา พอมันเป็นที่ตัวเรา ถ้าจิตมันมีสติสัมปชัญญะ มันพร้อมขึ้นมา สัมมาสมาธิขึ้นมา เราก็เกิดปัญญา

ขึ้นมาสิ ถ้าปัญญาขึ้นมา มันใช้ปัญญาขึ้นมา มันก็แยกแยะของมัน มันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่สิ่ง
ที่มันจะเป็นจริง มันเป็นจริงอย่างนี้ เป็นจริง เพราะเวลาจักรมันเคลื่อน ธรรมจักร จักรมันเคลื่อน

ธรรมจักร นี่งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรม ถ้ามัน
ชอบธรรมขึ้นมา มันก็เป็นธรรมจักร ใ้หนี่มันเป็นกงจักร กงจักร เห็นไหม คุณติ มันเกิดจากตัณหา
ความทะยานอยากขึ้นมา แล้วเคลื่อนไป กงจักร เห็นไหม คุณติ มันตัดไปทุกเรื่อง ตัดคุณงามความดี
ตัดความเพียร ตัดความวิริยอุตสาหะ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมชาติมันทำลายหมดเลย แล้ว
ทำลายอะไร ทำลายก็ไปเวียนในวัฏฏะนี้ไง แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะ นี่เราเป็นเอง เราตัวเอง

ถ้าเราเป็นเอง เราตัวเอง นี่นักวิทยาศาสตร์ที่เขาพิสูจน์แล้ว เขาเข้าใจเรื่องทฤษฎีแล้ว เขาไม่
ลังเลสงสัยอย่างใดเลย เราเป็นนักเรียนนะ เราศึกษามาทางวิทยาศาสตร์ อืม! มันจะจริงหรือเปล่า
ทดสอบ ทดลอง ทดสอบ ทดลอง มันจะเป็นอย่างนั้นไหม ทฤษฎีมันจริง แต่เราทำได้ไหม เราทำ
ได้จริงไหม ทฤษฎีมันเป็นของครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา

นี่ก็เหมือนกัน ทฤษฎีที่เขาพิสูจน์ตรวจสอบแล้วนะ มันก็เป็นจริงอย่างนั้นแหละ แต่ถ้าเรา
พิสูจน์ของเรา มันจะเป็นจริงอย่างนั้นไหม นี่พิสูจน์นะ คำว่า “พิสูจน์ๆ” คือพิสูจน์ตามทฤษฎีนั้น
แต่ของเรา เราดำรงชีวิต ชีวิตของเรา วิชาชีพของเรา เราจะทำวิชาชีพอะไร ถ้าเราทำวิชาชีพอะไร
เราจะเลี้ยงชีพของเราไป เราจะมีฐานะทางสังคม เราจะมีหน้าที่การงานของเรา เรามีปัจจัยเครื่อง
อาศัยอะไรเพื่อดำรงชีวิตของเรา

จิตของเราก็กี่เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญาที่มันจะยืนตัวของมันมาได้ เราจะพึ่งพาอาศัยใคร
ล่ะ ครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะท่านั้น เห็นไหม ชี้แนะท่านั้น เราต้องปฏิบัติของเราขึ้นมา ถ้าปฏิบัติ
ขึ้นมา มันก็เป็นความจริงของเราขึ้นมา นี่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา

เราเกิดมา เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนานะ พุทธศาสนา นี่สังคัมมัธยัมเป็นสุข
อย่างน้อยก็มีคนจิตใจที่เป็นธรรม ถ้าคนจิตใจที่เป็นธรรม นี่คนที่เป็นธรรม ใจเขาเป็นธรรมนะ เขา
มองด้วยสายตา เขาไม่พูดออกมา เขาไม่ทำสิ่งต่างๆ นี่เขารู้ของเขา ถ้าเขารู้ของเขา สิ่งนี้มันเป็นแกน
ของสังคัมมัง เป็นหลักของสังคัม คนที่มีสติปัญญานี้เป็นหลักของสังคัม

ไอ้พวกที่สติปัญญาอ่อนด้อย ดิ้นตามกระแสไปหมด ลมพัดโบไม่ไหว ไม่มีสิ่งใด มันสั้น
ไหวไปกับเขาไปหมด อย่างนี้มันไม่เป็นหลัก เห็นไหม นี่ถ้าสิ่งที่เป็นหลัก นี่หลักของสังคัม นี้

สังคมนะ สังคม สิ่งที่เป็นโลก เป็นโลกนี้เรามีที่พึ่ง แก้วสารพัดนึกมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง ถ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง แล้วถ้าเราจะเป็นที่พึ่งตามความเป็นจริงของเราละ เห็นไหม ศากยบุตรพุทธชินนรต ถ้าเราทำใจของเราได้ เราภาวนาของเราเข้ามา เกิดปัญญาของเราขึ้นมา เห็นไหม จักรมันเคลื่อน มันแปลกประหลาดมหัศจรรย์ นี่ภาวนามยปัญญา คนที่ภาวนาเป็นเขาจะรู้ของเขา เขาจะเห็นของเขา

แล้วคนที่ไม่รู้ไม่เห็น พูดยังไรก็ไม่ถูก ให้พูดจนตายก็ไม่ถูก ถ้าคนไม่เคยเกิดปัญญาอย่างนี้ จินตนาการทั้งนั้น ยิ่งจินตนาการ มันจะมีความผิดพลาดของมัน นี่เพราะมันเป็นจินตนาการ มันไม่เป็นความจริง แต่พอจินตนาการ เราหมั่นฝึกหัดของเรา หมั่นฝึกฝนหมั่นฝึกหัดของเรา ทำของเราขึ้นไป นี่ถ้ามันจับต้องได้ มันจับต้องคือจิตสงบได้ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง จิตจริงๆ นั่นแหละ จิตของเราอยู่กับเราเป็นความจริงใหม่ จิตของเราไปอยู่กับความจริง จริงตามสมมุติใจ จริงเพราะมันมีธาตุรู้ตามความเป็นจริงนี้แหละ ธาตุรู้อันนี้ถ้ามันพิจารณาของมันไป สิ้นสุดแห่งทุกข์ได้ นี่ปฏิสนธิวิญญาณเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เพราะมันมีจริงของมัน แต่อวิชชาปกคลุมของมัน เห็นไหม นี่เวลายมันนั่นหมายถึง มันหมายออกมาเป็นขั้น เป็นอารมณ์ความรู้สึก แล้วก็มันหมายออกไปเป็นสัญญาอารมณ์ รูป รส กลิ่น เสียง นี่มันเป็นจริงใหม่ ละ มันเป็นจริงใหม่ มันเป็นจริงโดยสัญชาตญาณ มันเป็นจริงโดยสมมุติใจ มันไม่จริงของมัน

แต่ถ้าพุทโธๆ มันวางหมด มันไม่มันหมายรูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เราทุกข์ใจกันอยู่นี้ก็เพราะเราไปรับรู้ เราไปแบกโลกอยู่นี้ พอเราวางโลกมาแล้ว เราวางโลกมา มันก็เป็นความรู้สึกนึกคิด ในใจมันก็ยังมียังมีสิ่งตกค้าง พอมีสิ่งตกค้าง พุทโธๆ จนสิ่งตกค้าง มันวางหมด นี่ตะกอนในใจมันวางหมด ถ้าจิตมันสงบจริงๆ นี่จิตมันจริง ถ้าจิตมันจริง สัมมาสมาธิ เวลายมันออกฝึกหัดใช้ปัญญา เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง

แล้วจิตที่มันอยู่กับเรา สามัญสำนึกมันไม่เป็นความจริงหรือ มันไม่เป็นความจริงเพราะมีอวิชชา ไม่เป็นความจริงเพราะมันลึกลับสลับ มันไม่มีความจริงเพราะมันเคลือบแคลง พอมันเคลือบแคลง พอมันคิดสิ่งใด มันคาดสิ่งใด มันเป็นความมันหมาย จิตใจถ้ามันเกาะเกี่ยว มันหมายไปที่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ แล้วก็หมายไปที่รูป รส กลิ่น เสียง มันก็อารมณ์สัญญาไปข้างนอกใจใหม่ นี่จิตมันปลอม มันปลอมเพราะมันมีขั้นตอนของมันที่ออกไปรับรู้สิ่งต่างๆ มันมีขั้นตอนที่มารมันพลิกแพลงได้หลายตลบนัก

แต่เราพุทโธๆ มันหดสั้นเข้ามา ทั้งเข้ามาหมดๆ ทั้งตัวมัน นี่จิตมันจริง จิตมันจริงคือ สัมมาสมาธิที่จิตมันจริง เวลามันจับเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันก็เป็นความจริง ความจริงมันวิปัสสนาไป ถ้ามันวิปัสสนาจริง วิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้า จิตมันเสื่อมลง สมาธิมันเสื่อมลง มันก็หายไปทีขั้นๆ หมายถึงที่รูปความรู้สึกนึกคิด ภาพนั้นมันก็เป็นภาพจอมปลอม

แต่ถ้ามันจอมปลอม มันพิจารณาไป มันรู้ของมัน มันก็ทิ้งของมัน มันก็กลับมาพุทโธให้จิตมันสงบเข้ามา ให้จิตมันเป็นความจริง คือสัมมาสมาธิจริงๆ มันพิจารณาของมันไปก็พิจารณาความจริง เพราะมันเกิดปัญญาภาวนามยปัญญาตามความเป็นจริง นี่จักรมันเคลื่อน จักรมันเป็นภาวนามยปัญญามันเป็นอย่างนี้ ไม่ใช่สัญญา ไม่ใช่การจำ ไม่ใช่วิเคราะห์วิจย ใ้อวิเคราะห์วิจยมันเป็นปัญญาโลก โลกียปัญญา นี่เขาเรียกว่าปัญญาอบรมสมาธิ คือวิเคราะห์วิจยให้มันปล่อยวางไป

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ พิจารณากาย พิจารณาอยู่ที่นี่ พิจารณาให้ปล่อยวาง พิจารณาให้ปล่อยวางก็พิจารณาปล่อยวางในการมันหมายไป มันมันหมายในรูป เห็นกายข้างนอกนี่กายนอก กายนอกเพราะจิตมันไปยึด เรามีความฟุ้งซ่าน เราก็ไปเที่ยวป่าช้ากัน ไปเห็นซากศพที่มันผุมันพังขึ้นมา มันก็สังเวช นี่เขาจะให้มันปล่อยเข้ามา ถ้าเป็นปัญญาอย่างนี้คือปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาพิจารณาวิเคราะห์วิจยเพื่อให้มันปล่อยๆ ปล่อยขึ้นมามันก็เป็นหดสั้นเข้ามา หดสั้นเข้ามาเป็นตัวมันเอง

ถ้าตัวมันเอง ถ้ามันมีสติปัญญาบ่อยครั้งเข้า มันจะรู้ทัน มันจะไม่คิดเลย พอคิดนี่สติมันทัน มันไม่คิดไปหรอก มันอยู่ในตัวมันเอง มันสะสมอยู่ในตัวมันเอง มันคงขึ้นมา นี่จิตจริง ถ้ามันเห็นกายนี้มันเห็นจริง ถ้าไปเที่ยวป่าช้า ไปเห็นกายแท้ๆ นั่นแหละกายสมมุติ นี่กายโลก มันเป็นธาตุ ๔ แต่ถ้าเห็นกายจริงๆ จิตมันเห็นกาย เห็นใหม่ คุณิ กายกับจิต จิตกับกายอยู่ด้วยกัน ไม่เห็นกัน พอจิตมันสงบเข้ามา มันเห็นเข้ามา มันจับต้องของมันมา มันเป็นความมหัศจรรย์นะ มหัศจรรย์นี้ปัญญา มันเกิดแล้ว ปัญญามันเกิด เกิดอย่างนี้ ถ้าจิตมันจริง ปัญญามันก็จริง มันก็เห็นจริง นี่เราศึกษาอย่างนี้

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ สังคมร่มเย็นเป็นสุข สังคม เห็นใหม่ คุณิ ใครทำหน้าที่การงานได้ ขนาดไหนก็มีทรัพย์สมบัติมากขนาดนั้น ชีวิตเราก็ร่มเย็นตามประสาโลก ตามประสาโลก แต่ถ้าจิตเราฝึกหัด เราภาวนาของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา นี่มันไม่ไปตามประสาโลกหรอก มันจะไป

ตามประสาธรรม เพราะธรรมมันเกิดใจ ธรรมมันเกิด วิปัสสนาเกิด สัจธรรมมันเกิด นี่ตามประสาธรรม โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน แต่ใครหิบบลวยสิ่งใด ถ้าหิบบลวยโลก มันก็จะได้โลก เราขยันหมั่นเพียรเท่าไร เราก็ได้สมบัติทางโลกนี้มา

แต่ถ้าเราขยันหมั่นเพียรในการวิปัสสนา เราขยันหมั่นเพียรในการภาวนาของเรา เราจะได้ อริยทรัพย์ เราจะได้ทรัพย์ความเป็นจริงขึ้นมา แล้วใครหลอกไม่ได้ รู้เท่าตามความเป็นจริงทั้งหมด ใครพูดถูกพูดผิดนี่ชัดมาก คนไม่เห็น พูดอย่างไรก็ผิด ให้อุทธร้อยคำ ผิดทั้งหมด คนเห็นนะ พูดอย่างไรก็ถูก แล้วถ้าเรารู้เราเห็น เราฟังออกเลย เป็นไม่เป็นนี่ฟังได้หมดเลย เราทำของเราขึ้นมา เห็นไหม

นี่พูดถึงว่าเราเกิดเป็นชาวพุทธนะ เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา ถึงเป็นชาวพุทธ เขาเกิดเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่ไม่ใช่ชาวพุทธของเขา เขาเป็นชาวโลก ชาวโลกทางวิทยาศาสตร์ของเขา เขาเจริญทางวัตถุของเขา เขามั่นคงในชีวิตของเขา แต่เขาทุกข์ร้อนในใจ คอดก เพราะอะไร เพราะไม่รู้ว่าตายแล้วจะไปไหน ใจคิดทุกคนแหละ ใจมีความรู้สึกนึกคิดทั้งนั้นแหละ แล้วเขาไม่มีที่พึ่งไง

เราเกิดเป็นชาวพุทธนะ เพราะว่าที่ไปที่ไป เกิดมาเพราะเวรเพราะกรรม แล้วปัจจุบันนี้เวรกรรมเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนถึงอริยสัจ นี่แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สัจธรรม เราจะรู้จะคั่นของเรา หน้าที่การงานก็ทำมาแล้ว ตอนนี้จะทำงานในหัวใจของเรา ถ้าใจทำงานขึ้นมา เป็นงานขึ้นมา มันรู้มันเห็นของมัน นี่ให้มันสมกับเกิดเป็นชาวพุทธ แล้วเรามีสมบัติติดหัวใจเราไป เอวัง